

INSTITUTIONEN FÖR
SPRÅK OCH LITTERATURER

ALFABETETS TRÅNGA DÖRRAR

En syntaktiskt inriktad analys av tid och rum i
Adunis' dikt *al-waqt*.

Tord Ranheim Sveen

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	AR1400 Arabiska, Fördjupningskurs
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT 2015
Handledare:	Heléne Kammensjö
Examinator:	Tetz Rooke
Rapport nr:	xx (ifylles ej av studenten/studenterna)

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: AR1400 Arabiska, Fördjupningskurs
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT 2015
Handledare: Heléne Kammensjö
Examinator: Tetz Rooke
Rapport nr: xx (ifylles ej av studenten/studenterna
Adunis, *al-waqt*, syntaktisk analys, poetry of time,
Nyckelord: poetry of place

Abstract

Utvecklingen av Adunis poesi har beskrivits som en förflyttning från "the poetry of time" till "the poetry of place". I denna uppsats appliceras analysbegrepp från övergripande lingvistik och arabistik på Adunis dikt "al-waqt" från 1985 för att undersöka förhållandet mellan syntax och tids-och rumsgestaltning. Resultatet visar att diktens växlingar i tid och rum återspeglas på syntaktisk nivå.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	5
2. Tidigare forskning.....	7
3. Syfte.....	7
4. Frågeställning	8
5. Metod och avgränsning.....	8
5.1. Tillvägagångssätt.	8
5.2. Avgränsning.....	9
5.3. Teoretisk utgångspunkt	10
6. Bakgrund.....	16
6.1 Ali Ahmad Said Esber - Adunis.....	16
6.1.1 Biografi.....	16
6.1.2 Modernism och revolutionär mystik.....	16
6.1.3 Al-waqt.....	18
7. Resultat	20
7.1. Underordnade satser och satser på huvudnivå.....	20
7.2. Meningar	20
7.3. Verbalsatser i suffix- och prefix	22
7.4 Explicita tidsreferenser	22
8. Analys	23
8.1. Ledmotivet	23
8.2. <i>Poetry of time</i> : Tidsaspekter.....	24
8.3. <i>Poetry of place</i> : Berättaren.....	28
8.4. <i>Poetry of place</i> : platser	30
9. Slutsats.....	31
Källförteckning:.....	33
Appendix.....	35

Transkription

Transkription av arabiska i denna uppsats har skett i enlighet med Hans Wehrs transkriptionslista, 4:e upplagan, enligt nedan:

Letter	Name	Transliteration	4th ed. ^[1]
ء	<i>hamza</i>	'	
ا	<i>alif</i>	<i>ā</i>	
ب	<i>bā'</i>	<i>b</i>	
ت	<i>tā'</i>	<i>t</i>	
ث	<i>ṭā'</i>	<i>ṭ</i>	
ج	<i>ǧīm</i>	<i>ǧ</i>	<i>j</i>
ح	<i>ḥā'</i>	<i>ḥ</i>	
خ	<i>ḫā'</i>	<i>ḫ</i>	<i>k</i>
د	<i>dāl</i>	<i>d</i>	
ذ	<i>ḏāl</i>	<i>ḏ</i>	
ر	<i>rā'</i>	<i>r</i>	
ز	<i>zāy</i>	<i>z</i>	
س	<i>sīn</i>	<i>s</i>	
ش	<i>šīn</i>	<i>š</i>	
ص	<i>ṣād</i>	<i>ṣ</i>	
ض	<i>ḏād</i>	<i>ḏ</i>	
ط	<i>ṭā'</i>	<i>ṭ</i>	
ظ	<i>ẓā'</i>	<i>ẓ</i>	
ع	<i>'ain</i>	'	
غ	<i>ǧain</i>	<i>ǧ</i>	<i>ǧ</i>
ف	<i>fā'</i>	<i>f</i>	
ق	<i>qāf</i>	<i>q</i>	
ك	<i>kāf</i>	<i>k</i>	
ل	<i>lām</i>	<i>l</i>	
م	<i>mīm</i>	<i>m</i>	
ن	<i>nūn</i>	<i>n</i>	
ه	<i>hā'</i>	<i>h</i>	
و	<i>wāw</i>	<i>w, u, or ū</i>	
ي	<i>yā'</i>	<i>y, i, or ī</i>	

1. Inledning

Det arabiska språket kan vara svårt att analysera med en förförståelse och kunskapsgrund hämtad från språk som befinner sig lingvistiskt-geografiskt sett långt borta, och den som tar sig för att på djupet förstå detta språk kommer förr eller senare att konfronteras med frågan om *hur* det ska förstås - på vilka villkor och med vilka förutsättningar.

Ett exempel på hur en underförstådd grammatisk förståelse från europeiska språk ställer till med bekymmer i konfrontationen med arabiskans grammatik är verbens uttryck för tempus. Där engelskan använder sig av verbformer som, genom sina konjugationer i *present*, *imperfect* och *perfect*, klart och tydligt uttrycker var någonstans i tidsreferensen vi befinner oss, är arabiskans verbmorfologier mer mångtydiga i sina tempusegenskaper. Ett anført exempel av Comrie (1985; 63) illustrerar detta:

wa ttaba 'ū mā tatlū aš-šayāṭīnu 'alā mulki sulaymāna

and they followed what the demons used to recite in Solomon's reign.

I den arabiska satsen återfinns verben *ttaba 'ū* - motsvarande engelskans *imperfect* – och *tatlū* – motsvarande engelskans *perfect*. Vad som förlämnar satsen dess slutgiltiga tidsreferens är därmed upp till kontexten, som i detta fall utgörs av tidsadverbialet *'alā mulki sulaymāna - in Salomon's reign*. Arabiskan präglas alltså i högre grad av ett *relativt tempussystem*, vilket gör tidsreferenser mer beroende av kontexten än i språk präglade av ett mer *absolut tempussystem*, där tidsreferenser hos verb är mer explicita och definitiva.

En av arabvärldens idag mest uppmärksammade och framträdande poeter är särskilt benägen till besvärliga mångtydigheter och syntaktiska krumsprång i sina verk, nämligen den syriske poeten och essäisten Ali Ahmad Said Esber - mer känd under pseudonymen Adunis.

Adunis tillhör ett ofta återkommande namn i förhandsspekulationerna kring utdelningen av nobelpriset i litteratur, och ses i Sverige, liksom på många andra håll, som den ledande representanten för modern arabisk poesi. Hans diktkonst är

omfattande, vitt omspannande och betecknas ofta som ”revolutionär” och ”mystisk”, (något som inte minst märks i hans poesi). I Adunis verklighet utgör poesi en del av det mänskliga medvetandet, och det mänskliga medvetandet, liksom människans existens som helhet, kan inte förstås om inte poesin involveras i förståelsen. Poesin blir därmed en metafysisk förutsättning för mänsklig förståelse, och Adunis är, genom tjugo volymer poesi och kritisk reflektion kring poesi, en poesi-förståelsens apostel.

I en introducerande text skriver Atef Alshaer (2015) i *The Literary Encyclopedia* angående Adunis förhållande till poesi att:

“Poetry ‘exists on a different level nearer to man and more expressive of the inwardness of his being. This inwardness is timeless. Therefore, *the concept of time is crucial in Adunis’s philosophy of poetry*. Time is what the exploration of what has existed and what exists can reveal, and it is not moored to fixed paradigms that cannot be unravelled. Adunis is a master of ambiguous, and at times sublime, turns and imagistic extravaganzas. *Much of his poetry is not anchored in a particular time and place*. It is steeped in legendary references, mystical, magical and non-rational elements, aiming to reveal what he calls ‘the mysterious regions of the human soul’.” (Mina kursiveringar).

I en annan Encyclopedia över arabisk litteratur skriver Kamal Abu-Deeb (1998: 59) om utvecklingen i Adunis poesi att ”He has also displayed a new fondness for *the poetry of place*, in contrast to *the poetry of time* which dominated his earlier works”.

I betraktandet av de båda citaten ovan tycks vi stå inför en poet vars förhållande till tid och rum på en och samma gång tycks vara såväl essentiell som oförankrad; ett förhållande som faktiskt skiftar *med själva tiden och rummet*. Detta kan tyckas märkligt, och en utgångspunkt för en mindre men närmare granskning av tid och rum i Adunis värld kan kanske tas med utgångspunkt i en av hans senare dikter kallad just *al-waqt* – ”Tiden”. Dikten publicerades första gången 1985 och hör därmed till hans senare verk.¹

¹ Adunis fortsätter att än idag, 17 år efter Abu-Deeb's uttalande om övergången från *poetry of time* till *poetry of place*, vara mycket produktiv och frågan om *al-waqt's* kan sägas tillhöra hans ”senare” verk är därmed något mer problematisk. Med tanke på att Abu-Deeb's uttalande i fråga

Dikten *al-waqt* blir dubbelt spännande i och med att vi i denna konfronteras med det som tidsmässigt rimligtvis borde tillhöra hans ”new fondness for the poetry of place” snarare än ”fondness for the poetry of time” och samtidigt bär namnet ”Tiden”. Än mer intressant blir det då att undersöka hur de båda *locus*-kategorierna tid och rum, grammatiskt betraktat, används i dikten

2. Tidigare forskning

I en artikel i tidskriften *Journal of Arabic Litterature* gör den frankrikebaserade litteraturvetaren Mona Takieddine Amyuni (1991; 172-182) en litterär analys och en engelsk översättning av dikten. I analysen tillskrivs dikten tydliga surrealistiska konnotationer, och en uppdelning av dess dynamik görs med de temporala kategorierna *present*, *past* och *future*. Amyunis analys är strikt litterär och innehåller inga analyser av syntax.

Föreliggande arbete använder sig av Amyunis översättning vid kommenterande av exempel ur dikten, och refererar fortlöpande till hennes semantiska analys.

Bland den forskning som finns inom arabistiken gällande syntax och grammatik, har Halliday (2013), Dickins (2010), samt Lehmann (1988) använts, tillsammans med Badawi, Carter & Cully's (2004) referensverk för *Modern Written Arabic* (MWA). Detta dels i samband med kategoriseringsschemat (se metodavsnitt) samt vid analys och diskussion av *al-waqt*.

3. Syfte

Syftet med denna uppsats är att på syntaktisk och semantisk nivå analysera dikten *al-waqt* för att undersöka om och hur poeten använder sig av återkommande syntaktiska och morfologiska former för att uttrycka tid och rum i diktens narrativ.²

kom 1998 borde dock tidpunkten för *al-waqt*s författande falla inom ramen för dessa hans senare verk.

² Narrativ används i denna uppsats synonymt med *diskurs* (se fotnot 7) och har den syntaktiska betydelsen ”piece of language longer than the *sentence*” (Badawi et al 2004; 773). Innebörden av diskurs (och därmed även narrativ) hämtar här sin definition från Fakhri's beskrivning av diskursanalys (2015) som: *an area of inquiry dealing with language use rather than language as an abstract system of rules and it focuses on units larger than the sentence such as a piece of*

4. Frågeställning

Med avseende på ovanstående syfte har följande frågeställningar legat till grund för undersökningen:

- Hur återspeglar syntaxen de tidsliga aspekterna i dikten och diktens narrativa flöde?
- Finns något mönster för hur verbkonjugationer (prefix- och suffixverb) används med avseende på de tidsliga aspekterna i dikten?
- Hur återspeglar diktens berättar-jag de rumsliga aspekterna i dikten?
- Finns något mönster för hur berättar-jaget och de tidsliga aspekterna interagerar med avseende på syntax och morfologi?

5. Metod och avgränsning

5.1. Tillvägagångssätt.

Då analysförfarandet av *al-waqt* som används i denna uppsats bygger på användandet av lingvistiska verktyg för att analysera ett poetiskt innehåll, kan metoden beskrivas som liggandes i gränssnittet mellan litteratur och lingvistik, där tyngdpunkten ligger på *hur* poeten använder sig av språkets inneboende syntax för att gestalta tid och rum.

Den version av *al waqt* som används för föreliggande text publicerades i ”*The Book of Siege, June 1982 - June 1985*” år 1985 och bifogas som appendix 1.

conversation, a story, or a series of paragraphs in an essay. Narrativet behandlar således de semantiska nivåerna som övergriper de rent syntaktiska.

Diktens rader numrerades från 1-212 och styckindelades (romerska siffror) från 1-24 enligt de naturliga indelningar som gjorts i källmaterialet.³

Dikten analyserades sedan på sats- och meningsnivå med grammatiska termer och begrepp hämtade främst ur Badawi et al:s *Modern Written Arabic – a comprehensive grammar* (2004). Således används och refereras också till de engelska termerna och begreppen återkommande i denna uppsats.

I samband med den syntaktiska analysen gjordes en uppdelning av diktens samtliga satser enligt kategorierna *form*, *språklig nivå* och *funktion*.

En övergripande uppdelning gjordes även av satserna till kategorin *mening*, där satser och fraser som anses stå i ett större inbördes sammanhang delades in. Dessa meningar diskuteras utförligare under punkt 5.2.

Till hjälpmedel för att genomföra denna syntaktiska uppdelning användes ett kategoriseringsschema där respektive kategori bestod av ett antal kännetecknande beteckningar.

I refererandet till verser och utdrag ur *al-waqt* sker detta med exempelnumrering i parentes och versnummer i klammer, med en transkribering enligt tidigare diskuterad (se transkription) samt med Amyunis engelska översättning av versen/utdraget.

5.2. Avgränsning

Föreliggande uppsats använder sig huvudsakligen av syntaktiska termer och begrepp för att undersöka rumsliga och tidliga aspekter i ett poetiskt verk. Amyuni (1991) har dock visat att temporala kategoriseringar av *al-waqt* kan göras i princip baserad på semantiskt innehåll, och utan någon uppdelning av innehållet enligt syntax. Flertalet element som vanligen förekommer vid poesianalys, såsom *rytm*, *metrik*, *punktuation* och *versbindning* har därmed helt eller till stora delar bortsetts från i denna uppsats. Inte heller har en analys av diktens radindelning och typografi gjorts, vilken rimligtvis har återspeglar såväl syntaktiska element såsom meningars längd, som semantiska aspekter såsom emfas.

Sammantaget medför detta att föreliggande analys inte gör något som helst anspråk på en definitiv beskrivning av diktens tidliga och rumsliga dimensioner.

³ Denna radnumrering skiljer sig något från Amyunis versindelning, som bygger mer på en semantisk tolkning av sammanhörande verser.

Även vad gäller den syntaktiska analysen har avgränsningar fått göras: detta gäller huvudsakligen de temporala aspekterna i arabiskans participformer, där b.l.a. Kinberg (1992) argumenterar för att dessa innehåller både tempus och aspekt som gör att de kan kategoriseras som *semi-imperfectives*. En analys av *al-waqt* även inriktad på Kinbergs tolkning av particip hade säkerligen gynnat en mer helhetlig tolkning av diktens tidsreferenser, men detta faller utanför ramen för denna uppsats syfte.

5.3. Teoretisk utgångspunkt

I syfte att minimera risken för begreppsförvirring stödjer sig föreliggande uppsats huvudsakligen på Badawi et al:s (2004) termer och begrepp för de syntaktiska enheterna. Där diskussionen gynnades av en utvidgning skedde så, med kompletterande eller kontrasterande information från Lehmann (1988), Dickins (2010) och Halliday (2013).

Utgångspunkt för denna analys av *al-waqt* är *satsen*, definierat som ett subjekt och dess sammanhörande predikat (Badawi et al 2004; 771). Uppdelningen och kategoriseringen av diktens satser följer arabiskans uppdelning av satser i antingen verbalsats (*jumla fi liyya*) eller nominalsats (*jumla ismiyya*), där den förra kännetecknas av verb + agent, och den senare av subjekt + predikat (Badawi et al; 306).⁴

Då arabiskans verbmorfologier till sin natur innehåller såväl subjektfix som information om tempus, föreligger en vidare uppdelning av diktens alla verbalsatser i suffix och prefix, som, något grovkornigt, kan sammanställas med engelskans *perfect* vs. *Imperfect* system (Badawi et al 2004; 362).

Indelningen av satser i kategorin *språklig nivå* föranleder en viss utvidgning av diskussionen. Badawi et al (2004; 778) definierar *subordination* - underordning – som ”... a process of *embedding* of clauses in which one *clause* is dependent on another, namely, the main clause”, och kristalliserar därmed ut de två kontrasterande språkliga nivåerna *underordnad* (*subordinated*) och *överordnad* (*main clause*) som

⁴ *Jumla ismiyya* behandlas här som en sammanslagning av *the equational sentence*, och *the topic + comment sentence* såsom dessa beskrivs av Badawi et al (2004; 306). Denna sammanslagning föranleds av att både *equational* och *topic + comment*-meningar börjar med ett nomen, antingen i form av ett subjekt eller ett *topic*. Detta i kontrast till verbalsatsen som alltid börjar med ett verb.

föreliggande uppsats använder sig av.⁵ I ett utvidgat resonemang kan dock underordning ses som en form av *satsfogning (clause linkage)*, som, med förutsättningen att det står som underordnat ett högre komplex - dess *huvudsats* - skiftar i sin grad av beroende till detta högre komplex (Lehmann 1988; 182-184). En underordnad enhet kan i sig själv fungera som en *sats* - nominal- såväl som verbal - en *mening (sentence)*, eller en *fras (phrase)* (Badawi et al 2004; 575) och den skiftande graden av beroende, av underordning, rör sig i ett kontinuum mellan polerna *koordinering (coordination)* - där inget beroende finns - och *embedding*, dvs. total inneslutning i dess huvudsats (Lehmann 1988; 189).⁶ Även om underordningsbegreppet med Lehmann därmed utvidgas till att innefatta mer än bara *embedding*, sammanfaller han med Badawi et al i dess grundförutsättning: beroendet av ett högre komplex, en huvudsats.

I den oberoende änden av Lehmanns kontinuum för graden av beroende ligger som vi tidigare såg *koordinering*.⁷ Koordinering innebär enligt Badawi et al (2004; 772) "combining of two or more linguistic units of equal grammatical status", och kan vidare delas in i två typer: *asyndetisk* eller *syndetisk* koordinering.

En syndetisk koordinering innebär sammanlänkandet av två satser med hjälp av ett konjunktionselement - i arabiskan vanligtvis *و (wa)* 'and'; *ف (fa)* 'so, and then' - och en asyndetisk koordinering innebär ett sammanlänkande *utan* någon typ av konjunktionselement. Med de två exemplen nedan hämtade ur Lehmann (1988; 183-184) illustreras koordinering och en typ av underordning:

(1) *I was trimming a boomerang, there you came up.*

(2) *I was trimming a boomerang when you came up.*

⁵ En viss terminologisk diskrepans uppstår här mellan engelskan och svenskan i dess refererande till språkliga nivåer. Där svenskan kontrasterar *underordnad* mot *överordnad* och *huvudsats* mot *bisats*, kontrasterar engelskan istället *main clause* mot *subordinate clause*, och där *relative clause* faller in i kategorin *subordinate clause*. Jag använder mig framöver av dikotomierna *underordnad* - *överordnad* motsvarandes *main clause* - *subordinate clause*.

⁶ Ett exempel på en underordnad sats som i sin tur agerar huvudsats åt ytterligare en underordnad enhet återfinns i satskomplexen (3) och (4).

⁷ En term som ofta används synonymt för *koordinering* av satser är *parataxis*, som en motsats till *hypotaxis*. Det senare beskrivs av Lehmann som "... the subordination of a clause in the narrow sense, which probably includes its finiteness" (Lehmann 1988; 182). Jag använder mig i denna uppsats av *koordinering* och *underordning*.

Det första exemplet visar en asyndetisk koordinering av två av varandra oberoende satser, medan (2) visar en syndetisk underordning – där satsen ”*you came up*” underordnas satsen ”*I was trimming...*” genom det underordnande elementet ”*when*” - av typen *adjoined clause* (Lehmann 1988; 185).

Kännetecknande för arabiskan som språk är dess flitiga användande av syndetisk koordinering, något som förlämnar språket en *additiv karaktär* (Williams 1989). Dickins (2010; 1092) visar på hur detta kontrasterar med engelskans vanligare asyndetiska flöde i exemplet nedan:

“Thus in Arabic, it is normal to say ‘a man and (wa) a woman and (wa) a boy and (wa) a girl’, ‘big and (wa) beautiful and (wa) expensive’, ‘Caesar came and (wa) he saw, and (wa) he conquered’, ‘I like apples and (wa) you like pears and (wa) Tom likes coffee and (wa) Mary likes tea’. This contrasts with normal structure in English a man, a woman, a boy and a girl’, etc.”

Implikationerna av detta för språkets flöde, *diskursen*, är att denna i arabiska typiskt sett drivs framåt med hjälp av den syndetiskt koordinerande *wa*-konjunktionen, och implicit innebär ett icke-hierarkiskt förhållande mellan de koordinerade satserna eller fraserna (Badawi et al 2004; 542).⁸

Detta senare är av vikt för min undersökning av *al-waqt* dels i förhållande till Amyunis tidigare nämnda uppdelning av dikten i tre temporala kategorier, och dels i relation till min första frågeställning om hur syntaxen återspeglar diktens tidsliga aspekter och dess narrativa flöde, dess *diskurs*.⁹

Indelningen i språklig nivå med avseende på huvudsats och underordning i föreliggande arbete skedde på basis av de syntaktiska funktioner angivna i Badawi et al (2004; 38-40) som föranleder underordning, koordinering etc.

Mellan de båda nivåerna *diskurs*, som ju överskrider syntax, och *sats*, som ju utgör en syntaktisk enhet, ligger en nivå vi hittills negligerat men som har betydelse för

⁸ *wa*-partikeln kan dock agera *syndetisk circumstantial qualifier*, som i sin tur implicerar underordning, och därmed hierarkiskt förhållande (Badawi et al 2004: 583).

⁹ Jag har här valt att hålla mig till Badawi et al:s tämligen fria definition av *discourse* som en ”piece of language longer than the *sentence*” (Badawi et al 2004; 773), och termen *diskurs* används här synonymt med *narrativ*.

övergången mellan sats och diskurs, nämligen *meningsnivån*. *Mening* avser här dess lingvistiska betydelse och är att jämföra med engelskans *sentence* och definieras av Badawi et al (2004; 777) som "(The) largest syntactic unit, not dependent on any other structure, containing a complete meaning and generally consisting of one or more *clauses*."

Som framgick av definitionen ovan består en *mening* av en eller flera *satser* i kombination. Detta har stor betydelse för diskussionen om underordning och koordinering, då två syntaktiska enheter som står i underordnad eller koordinerad relation till varandra därmed utgör en hel eller delar av en mening.^{10 11}

Ett exempel på en tämligen okomplicerad mening kan därmed se ut som Lehmanns tidigare anförda exempel (1), nämligen två asyndetiskt koordinerade huvudsatser, men en mening kan även ta betydligt mer komplexa former, där en underordnad sats i sin tur kan fungera som huvudsats åt andra underordnade satser.

Ett exempel på en något mer komplex mening återfinns i Halliday's återberättande av en folksaga om *Kukul* (Halliday 2013; 429).

(3) *In pain, Kukul pulled out the arrow **and** headed for the river **to** wash his wound* (Halliday's emfasering).

(4) *In pain, Kukul pulled out the arrow **and** headed for the river **to** wash his wound **that** bled badly.*

Således utgörs (3) av tre satser - *In pain, Kukul pulled out the arrow*; [*he*] *headed for the river*, och [*for him*] *to wash his wound* – där de två första satserna är koordinerade med syndetisk konjunktion (*and*) och där den tredje satsen är underordnad den andra genom ett syndetiskt underordningselement (*to*). Tillsammans utgör de tre satserna

¹⁰ Med Lehmanns terminologi utgör en enhet underordnad en annan enhet en "relation of *dependency*", medan "Non-dependency relations among syntagms are relations of *sociation*" (Lehmann 1988; 181). Ett annat exempel på en *sociations*-relation är *apposition*, där två syntaktiska enheter är direkt utbytbara mot varandra (Badawi et al 2004; 770).

¹¹ Som framgår av Badawi et al:s definition kan en *mening* även bestå av en ensam sats.

dock en semantiskt sammanhängande *mening*.¹² Genom att addera en sats enligt exempel (4) ser vi hur den underordnade tredje satsen - [*for him*] *to wash his wound* – i sin tur agerar huvudsats åt den åt sig underordnade fjärde satsen *that bled badly*.

Vid hanterandet av meningsbegreppet i text tillkommer dock ytterligare en dimension som hittills inte berörts, nämligen meningens utsträckning. Vi har sett att meningen utgör den syntaktiskt sett största enheten, men var börjar och var slutar en mening?

Dickins (2010; 1078) redogör för hur engelsk lingvistik traditionellt arbetar med tre verktyg för att definiera en mening, och där denna definieras *grammatiskt*, *semantiskt*, eller med hjälp av *intonation/punktuaton*, och föreslår själv en *composite definition* där alla dessa tre verktyg kombineras i en harmoniserad definition (Dickins 2010; 1080). Ettoreflekterat applicerande av sådana verktyg för att definiera en mening på arabiska blir dock problematiskt, då arabiskan i mycket mindre utsträckning än engelska använder sig av ett interpunktionssystem och därtill inte markerar begynnelsen på en ny mening med versaler.¹³ Detta leder inte sällan till att traditionella meningsdefinitioner i europeiska språk som appliceras på arabiska resulterar i att meningen omfattar hela texten eller sträcker sig över ett helt kapitel (Dickins 2010; 1084).

I praktiken är detta dock inte ett större problem enligt Dickins, om vi bara något förskjuter tyngdpunkten i hans *composite definition - grammatical-semantic-intonational/ punctuational* – från sidorna och in mot den semantiska aspekten, dock utan att helt bortse från de grammatiska och intonationella/interpunktionellaspekterna (Dickins 2010; 1084). Denna sistnämnda modifierade definition av meningsbegreppet är min egen utgångspunkt för uppdelandet av *al-waqt* i kategorin *meningar*.

Genom kategoriseringsschemat (se 5.1) fås således en systematisk syntaktisk analys av diktens samtliga satser, där den övergripande kategorin *meningar* utgörs av de satser och fraser som utgör ett semantiskt sammanhängande stycke.

Tidsreferenser slutligen, behandlas här utifrån distributionen i texten av arabiskans två

¹² Halliday använder sig konsekvent av begreppet *clause complex*, vilket dock i ramen av denna uppsats omfattning kan jämföras med *sentence* och *mening*.

¹³ Denna diskussion förhåller sig uteslutande till skriven arabiska. För en utförligare diskussion kring mening och vad som kan sägas utgöra en mening i både tal och skrift hänvisas till Dickins (2010) och Williams (1989).

verbkonjugationer, som representeras i prefix- eller suffixform, vilka i traditionella beskrivningar av arabiska benämns *perfekt* (*perfect*) och *imperfekt* (*imperfect*) (Badawi et al 2004; 362-367).¹⁴ Suffixformen lämnar utrymme för semantiska aspekter, men står generellt sett för indikation av förgången tid. Prefixformen är däremot svårare att lokalisera i tid då den snarare står för en ofullständig handling vars exakta tidsreferens beror mycket av kontext (Badawi et al 2004; 364), och kan i *märkt* (*marked*) såväl som *omärkt* (*unmarked*) form även indikera *future tense*. Det är dock på sin plats att här infoga en precisering avseende prefix- och suffixformerna som kommer att ha inverkan på vår analys av *al-waqt* och dess syntaktiska aspekter av tid och skeende. Preciseringsen gäller Comrie's (1985; 63-64) klassificering av *klassisk arabiska* som ett språk med *relativt tempus*, med innebörden att de bojer verbmorfologin lägger över lokaliseringen av en handling i tid inte är absoluta. I Comries terminologi får därmed prefixverben en betydelse av *a relative non-past*, och suffixverb får en betydelse av *a relative past* (Comrie 1985; 63), men den bakomliggande tidsreferensen kan indikeras genom ett tidsadverbial eller annan kontextuell indikation, varmed verbmorfologin får en mindre absolut betydelse för tidsreferensen. Detta medför följande för oss viktiga innebörder, nämligen att: **a)** de absoluta tidsreferenserna hos verbmorfologierna kan sättas ur spel genom tidsadverbial eller andra kontextuella tidsreferenser som indikerar vilken tid handlingen utförs i; **b)** om ingen kontextuell tidsreferens föreligger anses kontexten vara temporalt *neutral* och tidsreferensen förläggs till *the present moment*; **c)** i en *neutral* kontext blir tidsreferenserna i verbmorfologierna absoluta, dvs. prefixverb blir absolut *non-past* och suffixverb blir absolut *past*.

Föreliggande arbete gör en uppdelning av alla verbalsatser i *al-waqt* på basis av suffix- eller prefixform. Dessa får sedan, i enlighet med resonemanget ovan stå som generella indikationer på tidsreferenser i dikten och diktens tidsliga handlingsplan, där en mer djupgående analys dock förhåller sig mer till det kontextuellt-semantiska sammanhanget.

¹⁴ En ytterligare aspekt av tempus som inte tas upp i denna uppsats är participens tempusegenskaper såsom dessa uttrycks av Kinberg (1992), då detta faller utanför ramen för denna uppsats.

6. Bakgrund

6.1 Ali Ahmad Said Esber - Adunis

6.1.1 Biografi¹⁵

Ali Ahmad Said Esber föddes i Qassabin, i Syrien, 1930, och tog sig vid 17-års ålder sin litterära pseudonym som han därefter kommit att bli vida känd under.

Efter att ha högläst en av sina dikter för Syriens dåvarande president Shukri al-Kuwatli (1955-1958) under ett av dennes besök i provinsen, erhöll den unge Adunis stipendium att studera filosofi vid universitetet i Damaskus. Han fängslades dock under sex månader 1955 för att ha varit inblandad i det syriska nationella socialistpartiet, och bosatte sig efter sin frigivning i Beirut.

Beirut kom att bli Adunis' hemvist under de följande 30 åren. Strax efter att han bosatt sig i Libanon startade han tillsammans med den syriska poeten Yusuf al-Khal (1917-1987) en litterär tidskrift under namnet *Sh'ir*, som kom att verka för en ny början för arabisk poesi med klara modernistiska influenser. Samtidigt doktorerade Adunis vid *St. Joseph University* i Beirut och kom sedan mellan åren 1970-1985 att verka som professor i arabisk litteratur vid *the Lebanese University*. *Sh'ir* kom 1968 att läggas ned till förmån för den lika betydelsefulla men mer politiskt och kulturellt orienterade tidskriften *mawāqif*.

I samband med inbördeskrigets slut i Libanon 1990, bosatte sig Adunis i Paris, där han tidigare verkat som doktorand och gästprofessor i två omgångar under 60- respektive 70-talet, och på senare år har han mest figurerat som en häftig kritiker av införandet religion som statspolitisk kraft i samband med *den arabiska våren*, där han framhäver nödvändigheten av att en politisk revolution medföljs av en kulturell sådan.

6.1.2 Modernism och revolutionär mystik

Det är ingen tvekan om, menar Abu-Deeb, att det är som författare till en stor mängd poesi som är både revolutionär och tidvis angränsande till mystisk, som Adunis

¹⁵ De biografiska avsnitten av Adunis bygger på Kamal Abu-Deeb (*Encyclopedia of Arabic Literature*) och Atef Alshaer's (*The Literary Encyclopedia*) uppslag om densamme.

kommer att leva kvar i litteraturhistorien (Abu-Deeb 1998: 58). Ledorden i Adunis skapande kan enligt Abu-Deeb sammanfattas i en strävan att genom den mänskliga kreativitetens utlopp avslöja det fördolda (*al-bāṭin*) som höljs i det manifesta (*aẓ-ẓāhir*). Samtidigt rör sig det mesta av Adunis poesi i en pendelrörelse mellan det revolutionära och det mystiska, och det är harmoniseringen av dessa båda poler som gör hans poesi så i slutändan ”Adunisk” (Ibid; 59).

Det var i samband med bildandet av staten Israel och den påföljande förlusten av Palestina som *den nya poesin* i arabisk litteratur började formas, och Adunis spelade här en betydelsefull roll i den efterföljande utvecklingen av den fria versen i arabisk poesi (Abu-Deeb 1998; 58).¹⁶ Abu-Deeb ser här en tydlig linjär utveckling i Adunis egen poesi, där den eleganta, rika och klara rytmiken som präglar hans tidigare verk – med en höjdpunkt i 1961-års *Aḡāni Mihyār Dimašqi* – kontrasteras mot hans senare verks komplexa struktur och tidvis avsaknande av tydlig rytmik. Ytterligare en utveckling är förskjutningen av de tidigare dikternas uttryck för ”*poetry of time*” till de nyare dikternas återkommande betoning på ”*poetry of place*”, där specifika platser och dess inneboende associationer agerar som verkningsfullt grundmaterial för dikten.

Adunis poesi ställer genom sin beläsenhets ständiga referenser och associationer hänvisar till två världars litteraturhistorier stora krav på läsaren, och intertextualiteten spelar ofta en fundamental roll (Rooke 2012; 162). Där det arabiska språket genom sina kongruensregler och inferenser oupphörligen konfronterar läsaren med val av olika tolkningsmöjligheter, är Adunis särskilt benägen att laborera med de möjligheter till mångtydighet som erbjuds. Tetz Rooke (2012; 158) visar i sin kritik av Adunisöversättning till svenska hur läsaren, genom författarens uteblivna utskrivning av pronomenändelse i verbböjningen, på basis av diktens semantiska innehåll själv ta ställning till vem eller vad det är som utför handlingen, och det är således inte förrän läsaren bildar sig en egen djuptolkning av dikten som en del av dessa ställningstaganden och val kan fattas.

De revolutionära dragen i Adunis poesi länkas ofta samman med mer övergripande tankar kring samhälls- och civilisationsutveckling, som i sin tur är tydligt präglade av

¹⁶Adunis har själv, inte helt okontroversiellt, förkastat 1800-talets renässansperiod för arabiskt tänkande som symboliseras av poeter och tänkare som Mahmoud Saami al-baarudi (1839-1904) och Ahmad Shawqi (1882-1932) som ”imiterandes Västerlandets poesi”. AlShaer (2015)

att han levat och verkat lång tid i den eviga kulturella dikotomin öst-väst.¹⁷ Således kan även influenser från fransk symbolism och surrealism, friskt blandade med associationer och referenser till den klassiska arabiska poesin ofta återfinnas i Adunis egen poesi.¹⁸

Frukten av Adunis sammanslagning av dessa båda världar ges även uttryck i några av de essäer han skrivit kring poesi, litteratur och samhällsutveckling, där han b.l.a. menar att *sufismen* och de franska surrealisterna i slutändan hämtar inspiration från samma källa.¹⁹

6.1.3 Al-waqt

Al waqt publicerades första gången i tidskriften *Mawāqif* 45, vintern 1983. Adunis var då fortfarande bosatt i Beirut, diktens händelsecentrum, som även utgjorde centrum för det libanesiska inbördeskriget och målet för en israelisk invasion. 1985 släpptes en samling dikter under detta tema i *The Book of the Siege*, där b.l.a. *al-waqt* ingår. Det är ur *The Book of the Siege* som källmaterialet till föreliggande undersökning hämtats.

En annan dikt i *The Book of the Siege*, med åtminstone övergripande likheter med *al waqt* är *The Desert (The Diary of Beirut Under Siege, 1982)*.²⁰ *The Desert* är, liksom *al waqt*, icke-linjär i sitt narrativ och dess verser har av Victoria Arana (2008; 137-138) beskrivits att den "... express -in their very structure- the fragmentation of life in violent conflicts".

Den fransk-libanesiska litteraturvetaren Mona Takkiedine Amyuni gjorde 1991 en översättning och analys av *al waqt*, och ser i denna hur diktaren, poeten i ett mardrömslikt Beirut under belägring själv belägras av fladdrande associationer, bilder och känslor av våld, eld och döda kroppar. Denna poetens levda erfarenhet av besinningslöst våld utgör sedan råmaterialet till en poetisk förädlingsprocess som får sitt slut i ett kulminerande skapandet av "... a fine work of art", dvs. diktens egen födelse (Amyuni 1991; 172).

¹⁷ Alshaer ser i Adunis själva sinnebild för vad Camus kallade *den metafysiska rebellen*, vars "... human rebellion ends in metaphysical revolution" Alshaer (2015)

¹⁸ I antologin *hadhaa huwa ismii* återfinns t.ex. dikterna "*Baudelaire*" och "*Abu Nuwas*".

¹⁹ En sammanställning av Adunis tankar kring *sufismen* och *surrealismens* likheter finns publicerade som *aS-Sufiyya wa as-suryaaliyya*, på engelska *Sufism and Surrealism*, 1992.

²⁰ Dikten återfinns b.l.a. i den bilinguala antologin *Victims of a Map*

Amyuni hävdar själv att hon i översättningen av dikten följer ursprungstexten nära, och har i sin analys delat upp *al-waqt* enligt inneboende dynamik i de tre tempuskategorierna *present*, *past* och *future* (Amyuni 1991; 173). Denna uppdelning har dock ingenting med tempusindikerande verbaffix att göra, utan alla verser där poeten befinner sig i nuet står i ett kontextuellt samband som bryts och kontrasteras med verser ur de andra tempuskategorierna. Det är dock i kategorin *future* som Amyuni ser hur poeten själv bryter sig loss ur de andra kategorierna och slutligen spränger språkets bojar genom deklarerandet av sig själv som mästare över sitt eget ursprung.²¹

Förutom Amyunis översättning av *al-waqt* till engelska finns, författaren av denna text veterligen, ingen annan publicerad översättning av dikten.

²¹ Detta kan i sin tur ses som en typisk "Adunisk" grand finale, såsom det uttrycks av Alshaer: "The poems affirm the capacity of the human subject to take part in the making of its own fate; they signal rebellion against any form of authority" Alshaer (2015)

7. Resultat

7.1. Underordnade satser och satser på huvudnivå

I tabell 1 nedan visas det totala antalet satser i *al-waqt*, samt hur dessa fördelas på de språkliga nivåerna *huvudsats* och *underordnad sats*. Resultatet visar att dikten innehåller dubbelt så många satser på huvudnivå som satser på underordnad nivå.

Tabell 1: Totala antalet satser i *al-waqt*, samt fördelade på huvudsats- och underordnadnivå.

Totalt	Huvudsats	Underordnad Sats
267	178	89

Noterbart är att öppningsversen och ledmotivet i *al-waqt* (se 8.1 för utförligare diskussion av ledmotivet) genomgående har räknats som två underordnade satser.

7.2. Meningar

I dikten återfanns 119 meningar. Några av dessa är enkla i sin konstitution och består av enskilda interrogativa nominalsatser, såsom i (5), medan andra meningar är mer komplexa i det att de omspannar flera verser och satstyper. Ett exempel på detta sistnämnda är (6) med dess växlande av huvudsatser, underordnade satser och fraser i topokaliserad apposition.

I exempel (7) ser vi slutligen hur fem verbalsatser på huvudnivå genom syndetiska konjunktioner (*wa*-partikeln) mellan varje sats bildar en mening.

(5) [113]

ما الذي يفصلُ عن نفسي نفسي؟

mā l-ladi yafṣilu ‘an nafsī nafsī?

What divides up my soul?

(6) [185-189]

هكذا أبتدئُ
حاضِنًا أَرْضِي وَأَسْرَارَ هَوَاهَا،-
جَسَدُ الْبَحْرِ لَهَا حُبٌّ لَهَا الشَّمْسُ يَدَانِ
جَسَدٌ مُسْتَوْدَعُ الرَّعْدِ وَمَرْسَاةُ الْحَنَانِ
جَسَدٌ وَعْدٌ أَنَا الْغَائِبُ فِيهِ

Hakadā abtadā'u
ḥāḍinan arḍī wa asrāra hawā-ha,
Jasadu l-baḥr la-ha ḥubbun la-hu aš-šamsu yadān
Jasadun mustawd'au ar-r'ad wa marsātu l-ḥanān
Jasadun wa'adun anā l-gā'ibu fī-hi.

Thus I begin
I embrace my soil and the secrets of its desires –
It loves the body of the sea, a love whose hands are of tenderness
A body a promise in which I lose myself

(7) [156-159]

تَنَحُّلُ الْخِيوطِ
وَأَرَى نَفْسِي فِي مَهْوَى وَأَسْتَرْسِلُ فِي لَيْلِ الْهَبْوِطِ
وَأَرَى الْأَشْيَاءَ دَوْلَابَ دَهْخَانِ
وَأَرَى الْعَالَمَ صَيْدًا

tanḥallu l-ḥuyūt
wa arā naḥsī fī mahwā wa astarsilu fī layl l-hubūt
wa arā l-ašīā' dūlāba duḥānin
wa arā l-'aālama ṣaydan

The threads unravel
I fall over a precipice, I let go in the dark abyss
I see things a wheel of smoke
The world a hunting game

7.3. Verbalsatser i suffix- och prefix

Tabell 2 nedan visar antalet verbalsatser i *al-waqt*, fördelade i prefix- eller suffixform. Sammantaget återfinns 152 verbalsatser i dikten, vilket kan jämföras med antalet nominalsatser som uppgår till 102 st.

Tabell 2: antalet verbalstaser totalt och fördelade på prefix- och suffixform.

	Verbalsats
Prefix	123
Suffix	29
Totalt	152

Som framgår av tabellen är prefixformen absolut dominerande bland verbalsatserna. Jussiv- och imperativformer räknades inte in i resultatet, men dessa var av obetydlig mängd i sammanhanget.²²

En generell indikation av uppdelningen av verbalsatser är därmed att tidsreferenserna växlar, men att handlingsplanet huvudsakligen rör sig i det som Comrie kallar *non-past time reference* (1985; 63).

7.4 Explicita tidsreferenser

Al-waqt innehåller förhållandevis få explicita tidsreferenser i form av tidsadverbial, och där dessa återfinns är det nästan uteslutande i form av *al-ān* – ”nu”. Detta i sin tur sker nästan uteslutande i sammanhang av ett föregående prefixverb, med ett noterbart undantag i vers 6 nedan (8):

(8) [6]

ما أَمَرَ اللُّغَةَ الْآنَ وما أضيَّقَ بابَ الأَبجَدِيَّةِ.

mā amarra l-luġata l-ān wa mā aḍīqa bāba l-abjadyya

How unavailing has language become how narrow the alphabet's doors.

²² Visserligen förekommer jussivformen återkommande i några passager, t.ex. mellan vers 55-64, vars rader börjar med "*lam t'aud...*" men jussivet fungerar i dessa fall mer som ett hjälpverb än i funktionen negerad perfekt.

Frånvaron av explicita tidsreferenser i form av tidsadverbial gör att tyngdpunkten än mer hamnar på diktens kontextuella tidsreferenser.

8. Analys

8.1. Ledmotivet

Som Amyuni påpekar i samband med sin översättning av *al waqt* har dikten en återkommande vers, *a recurring refrain ... as in a piece of music* (Amyuni 1991; 173), som även inleder dikten. Ledmotivet består, rent syntaktiskt betraktat, av en s.k. *Ḥāl*-sats följt av en syndetisk nominalsats.²³ Att dikten öppnar med en *circumstantial qualifier* innebär att satsen är underordnad en huvudsats som tycks underförstådd, och därmed inte ger några indikationer om den person eller det tempus den behandlar. Av den syndetiska nominalsatsen i första versen kan dock förstås att personen är berättarjaget.

Diktens öppningsvers och ledmotiv lyder:

(9) [1]
حاضنا سنبله الوقت، ورأسي برج نار:
ḥādīnan sunbulata l-waqtī, wa ra'si burju nārin
Carrying the seeds of time my head a tower of fire

Öppningsversen återkommer många gånger i dikten - alltid som början på en ny narrativ enhet - och kan betraktas som ett riktmärke för narrativets progression.

²³ *Ḥāl*-sats är detsamma som en *circumstantial qualifying clause* som beskriver "the state or condition of the antecedent" (Badawi et al 2004; 579). Tidsligt sett hänger är det sammankopplat med handlingen i den huvudsats den står underordnad till och sker simultant med denna.

8.2. *Poetry of time*: Tidsaspekter

Som framgick av resultatet (se 7.3) kretsar det mesta av handlingar i *al-waqt* kring prefixformen. Tar vi dessutom i beaktande att de få tidsadverbial som återkommer i dikten huvudsakligen pekar på nuet (se 7.4), och att *past imperfect*-formen med hjälp verbet *kāna* är nästan helt frånvarande, ger en övergripande syntaktisk analys inriktad på tidsreferenser bilden att *al-waqt* först och främst tar sin handling i en *tidsneutral* kontext. Det är dock här viktigt att återigen framhäva betydelsen av andra kontextuella tidsreferenser för fastställandet av den underliggande tidsreferensen (Comrie 1985; 63), och här tjänar öppningsexemplet och det återkommande temat i *al-waqt* (8) återigen som en god utgångspunkt.

Som tidigare nämnt öppnar *al-waqt* med en *Hāl*-sats i avsaknad av en huvudsats, vilket medför också stor tolkningsfrihet i fastställandet av tidsreferens. *Hāl*-satsen beskriver det sätt på vilket en handling utförs (Badawi et al 2004; 579), och är tidsmässigt definierat som simultant med handlingen den beskriver. Tolkningsfriheten består däri att vi inte ges en handling att koppla *Hāl*-satsen till, och därmed är fria att välja tidsreferens. Vi kan här försöka se till ett större kontextuellt sammanhang för hitta någon explicit tidsreferens, eller helt enkelt med Comrie välja att förlägga skeendet till en *neutral* kontext (se 5.3.). Väljer vi att förlägga tidsreferensen till en neutral kontext med avseende på verbmorfologi leds vi dock med all säkerhet tillbaka till den kringliggande kontexten, för vems nutid är det vi talar om? Frågan om förläggandet av *al-waqt*'s öppningsverser till en särskild tidsreferens blir därmed beroende av vem och vad det är som beskrivs.

En grammatisk granskning av diktens öppningsvers – och dess återkommande tema – visar således att berättar-jaget sammanfaller med författaren till dikten.²⁴ Vad som sedan följer på öppningsversen är två utkastade frågor (10; 11), som, förutom att ge en perceptionspräglad beskrivning av platsen vi befinner oss på och dess omständigheter, även innehåller vad som kan argumenteras vara kontextuella tidsreferenser.

²⁴ Ett utvidgat resonemang om berättar-jaget och dess växlingar genom hela *al-waqt*, syntaktiskt och kontextuellt betraktat, återfinns i 8.3.

(10) [2]

ما الدَّمُ الضَّارِبُ فِي الرَّمْلِ، وَمَا هَذَا الْأَفُولُ؟

mā ad-dammu aḍ-ḍāribu fī ar-ramli, wa mā haḍa l-ufūl?

What is this blood sinking deep into the sand, what is this decline?

(11) [3]

قُلْنَا، يَا لَهَبَ الْحَاضِرِ، مَاذَا سَنَقُولُ؟

qull la-nā, ya lahaba l-ḥāḍir, māḍa sanaqūl?

Tell us, O flames of the present, what shall we say?

Att andra versens interrogativa satser kommer utan någon tidigare förklaring av varken tid eller plats, kan anses ligga i linje med Amyunis tolkning av att det är *poeten* som utgör utgångspunkt och att denne, ”... *is assaulted by thousands of clashing images and sensations*” (Amyuni 1991; 172). Som vi skall se i analysen av berättar-jaget (8.3) är detta ett genomgående drag i *al-waqt* och tar sig uttryck i de många interrogativa satser där subjektet som frågar är berättar-jaget och frågandet sker i en *tidsneutral* kontext.

Al-waqt är möjligtvis så långt ifrån en tidsmässigt linjär diskurs man kan komma och detta märks av även i syntaxen; det är svårt att se några egentliga mönster för hur prefix- och suffixverben används för att forma narrativet. Snarare rör det sig om brott och hopp i narrativet där en tidslinje bryts mot en annan, till synes utan föranledning.

I verserna 18-19 är vi tydligt inne i en personlig beskrivning (första person singularis) där berättar-jaget frågar sig – prefixverb - hur han ska hantera sorgen efter det att han förlorat bror, far och barn, men där vi plötsligt i de efterföljande verserna 20-21 befinner oss i ett opersonligt (tredje person singularis) beskrivande i suffixform.

(12) [18-21]

لِي أَخْ ضَاعَ أَبُّ جُنٍّ وَأَطْفَالِي مَاتُوا

مَنْ أَرْجِي؟

هَلْ أَضْمُ الْبَابَ؟

هَلْ أَشْكُو إِلَى سَجَادَةٍ؟

دَاخَ هَاتِ الْحُقِّ وَأَمْنَحَهُ الشَّفَاءَ مِنْ عَطُوسِ الْفُقَهَاءِ

*lī aḥun dā‘a, abun junna, wa atfāli mātū
man urajji? hal aḍammu l-bāb? hal aškū ila sajjādatin?*

- *dāḥa, hāti l-huqqa wa amnaḥ-hu aš-šifā’
min ‘aṭūsi l-fīqhā’i*

- *My brother is lost, my father demented, my children dead*

Where shall I seek relief? Shall I embrace the door? Complain to the prayer rug?

- *His head swam, hasten to revive him with
a pinch of the holy men’s snuff*

Vad föranleder denna växling? Amyuni (1991; 180) ger ett talande svar: ”*all is madness. An inner split occurs, the poet becomes another man he wants to console*”.

Man kan fråga sig om syntaxen således ett grepp av diktaren att illustrera en galenskap som tar sig uttryck i förvrängda tider och rum. I vers 6 (se exempel 8 ovan) såg vi hur berättar-jaget beklagar språket och alfabetets trånga portar, och lite senare i dikten leder Adunis själv tankarna till hur galenskapen först bryter in och bryter ned berättar-jaget (13), för att sedan vända sig till samma galenskap för upplysning (14).

(13) [102-104]

هوذا يغمرني لُجٌّ لَعَبْتُ؟
جسدي يُفَلِّتُ من سَيِّطرتي
لم يعدْ وجهي في مرآته

*huwdā yaḡmirunī lujju l-‘abaṭ,
jasadī yuflitu min saiṭaratī
lam y‘aud wajhā fī mirāti-hi*

*the absurd overpowers me
my body breaks away
my face is lost to the mirror*

(14) [124-125]

أَجُنُونُ؟ مَنْ أَنَا فِي هَذِهِ الظُّلْمَةِ؟ عَلِّمْنِي وَأرْشِدْنِي
يا هذا الجنون

*a-junūnun? man anā fī hadīhi az-ẓulmati? ‘allimnī wa aršidnā
ya hadā l-junūn*

*Madness? Who am I in this darkness? Teach me guide me
O madness*

I Amyunis litterära tolkning är denna galenskap, uttryckt semantiskt såväl som i språkets själva syntax, dess begränsning, ett fullt medvetet drag hos poeten, och det är omfamnandet av denna galenskap som till slut leder till "the shatter of the alphabet's doors" och till diktens födelse (Amyuni 1991; 179).

Det finns dock passager i *al-waqt* där prefix- och suffixformer blandas, men där den kontextuella tidsreferensen är förhållandevis klar och som inte nödvändigtvis tar berättar-jaget som utgångspunkt:

(15) [41-45]

كشَفَ البهلُولُ عن أسرارِهِ
سيكونُ الصِّدْقُ موتاً
ويكون الموتُ خُبْزَ الشعراءِ
والذي سُمِّيَ أو صارَ الوطنُ
ليس إلاّ زماناً يطفو على وجهِ الزَّمنِ.

*kašafa l-buhlūl ‘an asrāri-hi
sayakūnu aṣ-ṣidq mawtan
wa yakūnu l-mawtu ḥubza aš-šū‘arā
wa l-ādī summī aw šāra l-waṭan
laysa illā zamanan yuṭfū ‘alā wajah az-zaman*

*The fool revealed his secrets
the truth will be death
death bread for the poets
and what was called or had become a homeland
is nothing but an epoch on the face of time*

8.3. *Poetry of place*: Berättaren

Även om explicita platsindikationer förekommer i *al-waqt* (se 8.4) är det berättaren, eller berättar-jaget, som utgör den huvudsakliga platsen för diktens händelseförlopp. I *al waqt* följer vi, i ett asynkront händelseförlopp, ett berättar-jag i en perceptionsrik redogörelse över dess vistelse i ett Beirut under belägring. Redan i diktens första vers och ledmotiv, förstår vi, genom ett possessivt suffix i första person singularis, att författaren till dikten också är berättar-jaget.²⁵ Grammatiskt sett präglas dikten dock av stor inbördes diskrepans vad gäller detta berättar-jag som manifesteras i ett flertal olika grammatiska personer under narrativets gång.²⁶

Redan i tredje versens interrogativa verbalsatser är det ett första person *pluralis* som frågar: *vad kommer vi att säga?* Denna första person *pluralis* återkommer sedan i form av possessiva verbsuffix i vers 11-12, för att sedan helt upphöra.

I det efterföljande stycket är vi dock tillbaka hos berättar-jagets *singularis*, som först frågar oss hur han ska hantera det faktum att hans bror är förlorad, hans far dement, och hans barn döda – allt i första person *singularis* - för att sedan med ett suffixverb följt av en imperativsats med bön om att uppliva ”honom” (båda i tredje person *singularis*) ändra personfokus.²⁷

Ett annat återkommande drag i dikten är frågor riktade till det som grammatiskt betraktat är andra person maskulin *singularis* vilket i detta fall kan syfta till dig som läsare eller till de vandrande bilder som nämns i tre verser tidigare, men som kontextuellt sett lika gärna kan frågor som omgivningen riktar till poeten, som tillfälligt betraktar sig själv utifrån.

Exempel på hur berättar-jaget växlar grammatisk person återfinns i (16) nedan:

²⁵ Amyuni väljer i sin introduktion till sin översättning och analys av dikten att kalla berättar-jaget omväxlande för *an artist-creator* eller *the poet*

²⁶ Amyuni skriver om detta som en konsekvens av poetens psyke: *”all is madness. An inner split occurs, the poet becomes another man he wants to console ... he then multiplies into many men and animals with whom he identifies.* Amyuni (1991; 180).

²⁷ Det är just i detta styckes brytning som Amyuni anser att *”the inner split occurs”*. (Amyuni 1991; 180).

(16) [14-17]

أترى قتلك من ربك أت؟
أم ترى ربك من قتلك أت؟
ضيغته الأحجية فانحنى قوساً من الرعبِ على أيامه المنحنية

*a-turā qatluka min rabbiki ātin
am turā rabbaka min qatluka ātin?
- ḍyy‘at-hu l-aḥjia
fa-nḥanā qawsan min ar-r‘abi ‘alā ayyāmihi l-munḥanyya*

*is your killing commanded by your God I wonder
or is God born of your killing?
- Confused by the riddles
he bent a bow of terror over his bent days.*

I delar av *Al waqt* ifrågasätter berättar-jaget mer explicit sin identitet, men då har vi redan passerat den punkt där förvirringen övergått från att vara inbyggd i själva språket som uttrycker förvirringen – genom ett flertal olika grammatiska personer i samma stycken – till en mer semantisk förvirring där grammatiken är sammanhängande:

(17) [115-116]

أأنا مُفْتَرَقٌ
وطريقي لم تعد، في لحظةِ الكشفِ، طريقي؟

*a-ana muftariqun
wa ṭarīqī lam t‘aud, fī laḥẓati l-kašafī, ṭarīqī?*

*Am I a crossroads
has my road ceased, in an instant of vision, to be my road?*

Och följs av:

(18) [120-121]

أأنا أكثرُ من شخصٍ وكلُّ
يسألُ الآخرَ: مَنْ أنت؟ وَمِنْ أَيْنَ؟

... *a-ana akṭar min šaḥsin wa kullu
yas'alu alāḥira: man anta? wa min ayna?*

*Am I more than one person each
Asking the other: who are you? and from where?*

I den tidigare diskuterade meningen (6), alldeles mot slutet av dikten, återförs vi så till ledmotivets som denna gång är modifierat och genom den introducerande huvudsatsen [185] ger en grammatisk indikation – första person singularis – på subjektet som omfattar, och därtill för första gången i dikten ger den efterföljande *circumstantial*-satsen [186] en huvudsats att underordnas.

Berättar-jaget växlar således grammatiska personer under hela diktens fortgång, men det är särskilt i diktens associationsrika början, där tempus, personer och händelser fladdrar friskt och till synes utan någon övergripande narrativ struktur, som berättar-jaget skiftar som mest. I och med ledmotivets återkommande ”*wa ra’si burju nārin*” återförs vi dock ständigt till en fast utgångspunkt, och i takt med att narrativet fortskrider koncentreras detta berättar-jag alltmer till formen första person singularis.²⁸

8.4. Poetry of place: platser

Den kanske mest explicita platsreferensen i *al-waqt* är den signatur med vilken Adunis avslutar dikten: (*Beirut, June 4 – October 25, 1982*). Det är förmodligen detta som föranleder Amyuni att tveklöst förlägga den yttre handlingen till ett Beirut under blodig belägring (1991; 179), och den inre handlingen till poetens inre. Det saknas dock inte referenser till andra geografiska platser i *al-waqt* än Beirut; i elfte stycket (XI) förekommer namnet på en mängd andra platser tillsammans med Beirut, av vilka den mest anmärkningsvärda kanske är Qassabin – Adunis födelseort i norra Syrien. Detta stycke är dock befriat från berättar-jagets omedelbara närvaro, där verbens

²⁸ Jmfr Amyuni s. 181: *The soil and the air, water and fire, are interwoven in the finale of the poem: the first person narrator walks triumphant, a bridegroom to the basic elements of the universe, the mad lover of life.*

subjekt i samtliga fall tycks syfta på de olika geografiska platserna snarare än till personer.

Således kan det antas att Beirut är den bakomliggande geografiska plats där diktens händelser utspelar sig rent fysiskt, men då narrativet nästan uteslutande är koncentrerat till ett berättar-jags växlingar och dennes perceptioner och associationer, sammanfaller den huvudsakliga platsen för dikten till detta berättar-jag.

9. Slutsats

Syntaktiskt sett domineras *al-waqt* av prefixverb och innehåller relativt få explicita tidsreferenser i form av adverbial. Det dominerande användandet av prefixverb är det mest genomgripande mönstret i dikten, och ger, som illustrerades i avsnittet ”teoretisk utgångspunkt” en större flexibilitet i lokalisandet av handling i tid. Inga övriga mönster hittades med avseende på verbkonjugationers användning i relation till tidsliga uttryck i dikten.

Tempusmässigt bryts handlingen ofta utan att lämna några ledtrådar om var i tidsreferensen vi befinner oss, och ledmotivets återförande till en underordnad sats utan någon överordnad sats som bestämmer dess person och tempus, är kanske symboliskt för den osäkerhet vi befinner oss i vad gäller tid och rum.

Rumsliga aspekter i *al-waqt* utgörs dels av geografiska platser, men är först och främst samlade i berättar-jaget och dennes växlingar i tid och rum. Här fanns att en successiv ”koncentrering” av de grammatiska personerna hos berättar-jaget skedde i takt med diktens fortlöpande. Denna successiva ”koncentrering” var även det mönster för hur berättar-jaget och de tidsliga aspekterna interagerar med avseende på syntax och morfologi. Kanske utgör syntaxen en del av språkets begränsningar och alfabetets trånga dörrar som berättar-jaget ger uttryck för redan i diktens början och kanske är då frånvaron av linjära drag i tid och rum ett försök att bryta sig fri dessa begränsningar.

Då föreliggande analys är begränsad både vad gäller syntaktiska element som innehåller tempusinformation (se Kinberg 1992), såväl som utförligare kopplingar till teorier inom litteraturvetenskapen bör den snarast ses som ett komplementär perspektiv till Amyunis redan framlagda litterära analys av *al-waqt*, utan några

ambitioner om att förklara dess mening eller innehåll. En djupare och mer övergripande syntaktisk analys av *al-waqt* tillsammans med andra verk av Adunis, kunde avsevärt bidra till en ökad förståelse för uttryck som *poetry of time* och *poetry of place* i hans dikter.

Källförteckning:

Böcker

Arana, V. R. (2008). *World Poetry – 1900 to the Present*. Facts on File Library of World Literature, Infobase Publishing, New York.

Badawi, E., Carter, M. G. & Gully, A. (2004). *Modern Written Arabic – A Comprehensive Grammar*. Routledge, London.

Comrie, B. (1985). *Tense*. Cambridge University Press, London

Halliday, M. A. K. (2013). *Introduction to functional grammar – fourth edition revised by Christian M.I.M. Matthiessen*, Hodder Education

Lehmann, C. (1988). *Towards a typology of clause linkage*. I J. Haiman & S. A. Thompson (Red.) *Clause combining in grammar and discourse*. Typological studies in language 18, John Benjamins Publishing Company.

Artiklar

Amyuni, M. K. (1991). Adonis's "Time" Poem: Translation and Analysis. *Journal of Arabic Literature*, Vol. 21, No. 2, pp. 172-182.

Dickins, J. (2010). Junction in English and Arabic: Syntactic, discoursal and denotative features. *Journal of Pragmatics* 42, pp. 1076-1136

Kinberg, N. (1992). Semi-imperfectives and imperfectives: A case study of aspect and tense in Arabic participial clauses. *Lingua* 86, pp. 301-330

Rooke, T. (2012). Adonis på svenska - en översättningskritik. *Orientalia Suecana*, Vol. 61, pp. 153-173.

Avhandlingar

Williams, M. P. (1989). *Comparison of the textual structures of arabic and english written texts – a study in the Comparative Orality of Arabic*. Vol. 1.

Doktorsavhandling, University of Leeds, The Department of Linguistics and Phonetics. Från http://etheses.whiterose.ac.uk/469/1/D087016_1.pdf

Uppslagsverk

Abu-Deeb, K. (1998). *Adunis Encyclopedia of Arabic Literature* Vol. 1. Routledge, Great Britain.

Alshaer, A, (2015). Adunis *The Literary Encyclopedia*, vol. 6.3.00., hämtad 2015-05-12 från <http://www.litencyc.com/php/speople.php?rec=true&UID=13116>

Fakhri, A. 2015: Discourse Analysis *Encyclopedia of Arabic Language and Linguistics*. Hämtad 2015-05-18 från <http://referenceworks.brillonline.com.ezproxy.ub.gu.se/browse/encyclopedia-of-arabic-language-and-linguistics>

Appendix

Al-waqt

الوقت

- 1 حاضراً سنبلة الوقت ورأسي برُح ناز: 1
- 2 ما اللدم الضارب في الرمل، وما هذا الأول؟ 2
- 3 قُل لنا، يا قلب الحاضر، ماذا ستقول؟ 3
- 1 1
- 2 2
- 1 1
- 2 2
- 3 3
- 4 4
- 5 5
- 6 6
- 7 7
- 8 8
- 9 9
- 0 0

جميع الحقوق محفوظة

الطبعة الأولى

١٩٨٥

الغلاف بريشة

أحمد أمير

- 24 جسد هذا الذي أشهد أم هيكل طين؟
 25 أنحني، أرثق عيني، وأرفو خاصره
 26 رباً يُسمعي الظنّ وسهيني ضياء الدآكره
 27 غير أنّي عبثاً أستغريء الخيط النجول
 28 عبثاً أجمع رأساً وذراعين وساقين، لكي
 29 أكشف الشخصّ القليل

30 ابن النملة تُعطي درسها؟
 31 ولم اللّاهشة؟
 شعر

- 32 مزج هذا التّورّ الفاجع بالعين، أنخطاف
 33 أن ترى بيتك مرفوعاً إلى الله شطايا،-
 34 صرخت بومة عرافٍ على منذية
 35 نسجت من صورها قوس قزح
 36 وركت مخزونة حتى الفرح.

7

- 9 قال: ما أبطأ هولاء؟ من الظّارق؟ جاب؟
 10 أعطيه الجزية... أشكأ نساء
 11 ورجال... صور تمثي / أمثنا
 12 وتساونا، - خطانا
 13 خيط قتل /
 14 ترى قتلك من ربك آت
 15 أم ترى ربك من قتلك آت؟
 16 ضيمته الأحجيه
 فانحني قوساً من الرعب على أيامه التّخيه. 17

- 18 لي أخ ضاع، أب جن، وأطفالي ماتوا
 19 من أرحي؟ هل أضمّ الباب؟ هل أشكو إلى سجادة؟
 20 داخ، هات الخّ وامنحه الشفاء
 21 من عطوس الفتهاة.

- 22 جئت يقرؤها القائل كالطريق / أمراء عظام،
 23 رأس طفل هذه الكتلة، أم قطعة فخيم؟

6

5

51 سحرني طرق تجمل منها الطرُق

52 حاضياً سنبله الوقت ورأسي برحُ ناز:

53 نَسِيتُ نَفْسِي أَشْيَاءَ هَوَاهَا

54 نَسِيتُ مِيرَاتِهَا الْمَكُونُ فِي بَيْتِ الصُّمُورِ

55 لَمْ تَعُدْ تَذَكُرْ مَا تَلْفِظُهُ الْأَمْطَارُ، مَا يَكْتَبِيهِ جَبَر

56 الشَّجَرُ،

57 لَمْ تَعُدْ تَرَسُمُ إِلَّا

58 تُوْرِيّاً يِقْدِفُهُ الْمَوْجُ إِلَى جَبَلٍ سَفِينِيهِ

59 لَمْ تَعُدْ تَسْمَعُ إِلَّا

60 مَعْدِنًا يَصْرُخُ: هَا صَدْرُ الْمَدِينَةِ

61 قَمَرٌ يَنْشِقُّ مَرِيحاً إِلَى سُورَةِ

62 قَوْلٍ مِنْ شَرَرِ

63 لَمْ تَعُدْ تَعْرِفُ أَنَّ اللَّهَ وَالشَّاعِرَ طِفْلَانِ يَنَامَانِ عَلَى خَدِّ

64 الْحَجَرِ.

37 حاضياً سنبله الوقت ورأسي برحُ ناز:

38 / كَشَفْتَ الْبَهْلُولُ عَنْ أَسْرَارِهِ

39 أَنْ هَذَا الزَّمَانُ النَّازِرُ ذَكَرْتُ جَلِيَّ ،

40 أَنَّهُ مُسْتَفْتَحٌ مِنْ أَنْبِيَاءِ .

41 كَشَفْتَ الْبَهْلُولُ عَنْ أَسْرَارِهِ

42 سَيَكُونُ الصَّدَقُ مَوْتًا

43 وَيَكُونُ الْمَوْتُ جُزْءَ الشُّعْرَاءِ

44 وَالَّذِي سُمِّيَ أَوْ صَدَرَ الْوَطَنِ

45 لَيْسَ إِلَّا زَمَانًا يَطْفُو عَلَى وَجْهِ الزَّمَانِ .

46 كَشَفْتَ الْبَهْلُولُ عَنْ أَسْرَارِهِ

47 أَيْنَ مِفْتَاحِكِ يَا أَيْمَةَ الطُّورَانِ؟ لَطْفًا أَعْرِفْنِي

48 وَخُدِي آخِرَ شُعْطَانِي خُدَيْي

49 سَحْرَتِي جُلَّةَ لَاهِبِي

50 سَحْرَتِي قَسِيَّةٌ تَحْتَرُفُ

- 74x حاصياً سبباً الوقت ورأسي برح ناز :
- 80 شجر الحب بقصاين آخي
- 81 شجر الموت ببروت، وهدي
- 82 غابة الاس تواسي
- 83 غابة النقي، - كما تدخل قصاين في خارطة
- المعشب، وتستقبل احشاء السهول
- 84 دخلت بيروت في خارطة الموت / قمر
- 85 كالسائين وأشلاء - حقول
- 86 ما الذي يسكب قصاين في صياها، وفي صور،
- 87 وبيروت التي تنسكب؟
- 88 ما الذي، في بعله، يقترب؟
- 89 ما الذي يبرح في خارطي هدي اللدماة؟
- 90
- 91 بين الصيف ولم يأت الخريف
- 92 والربيع أسود في ذاكرة الأرض / الشتاء
- 93 مثلاً يرسمه الموت : احتضار أو نزيف
- 94 زمن يخرج من قارورة الجير ومن كف القضاة
- 95 زمن الية الذي يتجمل الوقت ويحتر المواء،
- 11
- 65 نسيت نفسي أقباء موارها
- 66 ولما يرعبي الغل - الدد المرثيم
- 67 ولما يعلوني الرب ويسمعي علي الدم
- 68 مؤثماً أركض من ناز لناز
- غمضت تحت الترق الدافق من جسي، وقاسمت
- الجداز
- 71 أرق الليل / (خطى الليل وحوش . . .)
- 72 ومرأا كفت للشمر الذي يرسب في ذاكرتي :
- 73 أي مبتار على عني، علي
- 74 آية الصمت؟ لن أروي رمالي؟
- 75 وأنا أجهل أن أنتزع البيض وأرميه على طارئة
- 76 وأنا أرفض أن أجعل من حزني طبلًا للنساء،
- 77 فأقل : كانت حياتي
- 78 بيت أشباح ولاحون مواء
- 10
- 12

- 110 بين أذغانٍ من الرزفة، بلدانٍ - حبيباتٍ دموعٍ
وسلالاتٍ رموزٍ؟
- 111
- 112 بين أعرافٍ وأجناسٍ - عصورٍ وشعوبٍ ؟
- 113 ما الذي يفصلُ عن نفسي نفسي؟
- 114 ما الذي ينقضي؟
- 115 أنا مفترقٌ
- 116 وطريقي لم تنفد، في لحظة الكشف، طريقي؟
- 117 أنت أكثر من شخصٍ، وتاريخي مهوأي، وميادي حريقي؟
- 118
- 119 ما الذي يصعدُ في فوهةٍ تصعدُ من أعضائي المحتتمة؟
- 120 أنا أكثر من شخصٍ وكل
- 121 يسأل الآخر: من أنت؟ ومن أين؟
- 122 أعضائي غابات قتالٍ
- 123 في دمٍ ربحٍ وجسمٍ ورفقة؟
- 124 أجنون؟ من أنا في هذه الظلمة؟ علمي وأزيتي
- 125 يا هذا الجنون
- 126 من أنا يا أصدقائي؟ أيها الزأرون وألستضعفون

١٣

- ٩٦ كيف، من أين لكم أن تعرفوه؟
- ٩٧ قاتل ليس له وجه / له كل الوجوه...
- 12

- ٩٨ حاجباً سنبلة الوقت، وراسي برح نار:
منك أنفت الآن وأستشرف - ما تلك البرق؟
- ١٠٠ أنواريح؟ أبلدان؟ أرباب على جرف النسي؟
- 13

- 101 هوذا أورا في اللحظة أجيالاً وفي الجنة آلاف الجنة
- 102 هوذا يغموني لبح العيب،
- 103 جسدي يقلت من سيطرتي
- 104 لم يعد وجهي في مرآته
- 105 ودمي يتغر من شربائه...
- 106 الأني لا أرى الضوء الذي يتغل أحلامي إليه؟
- 107 الأني طرّف أقصى من الكون الذي باركه غيري وجذفت
- 108 عليه؟
- 109 ما الذي يجتث أصماتي وكضي

١٣

1411 بالنبوات - أنا المأمور عن فهمك، والتأثر في
 1412 النبي، وأنت المعجزة.
 1413 أيها الجند الذي أرقمته الآن وأحييت الخليقة
 1414 باسمه الخالق، لن تعرفي بعد، ولن ينسبني شيء إليك
 1415 فسر ذلك السطيل الراسب في نفسي - ينكبي، وينكبي
 عليك. 146

1442 حاضياً سنة الوقت ورأسي برؤخ ناز:
 1443 آخر العهد الذي أمطر سحابة يلاقي
 1444 أول العهد الذي يطر نطقاً
 1450 وآله السخل، يجتو
 1451 لآله من حديد،
 1452 وأنا بين الأفين الدم المسفوح والنفقة المكثفة
 1453 أفتري نازي المظفنة
 1454 وآزى كيف أداري
 1455 موني الجامع في صحرائه،
 1456 وأقول الكون ما ينسجه حلمي... / تتحل الخيوط
 1457 وآزى نفسي في مهوى وأسترسل في ليل المبرط
 10

127 ليتني أقدر أن أخرج من جلدي لا أعرف من كنت،
 128 ولا من ساكني،
 129 أني أبحث عن إسمٍ وعن شيء أسميه،
 130 ولا شيء يُسمى
 131 زمن أصمى وتاريخ مغمى
 132 زمن طمى وتاريخ حطام
 133 والذي عمك عمرك، فسبحانك يا هذا القلام.

134 حاضياً سنة الوقت ورأسي برؤخ ناز:
 135 جدي السامي ماخوذ بما ينسله الذئب الضراء
 136 يبعاء؟ أم نبي مغمى في مومية؟
 137 أيها الجند الذي أعتزل الآن طريقه
 138 حسناً، أنت الذي يسكن في جرثومة الماء وأطباق السماء
 139 ومين الحكمة أن تمشي، كما تمشي، شموخاً للوراء
 140 ولأنت السر والملكة المكثرة
 14

14

15

1774 وعزائي أنني أخرج - استثمر أفعال الخروج.

1775 أسرجوا هذي الزياح الجماعه
1776 أنه التاريخ مديح وليس الذبح إلا الفاتحه
1777 واتركوا الذابح والذبح شهوداً
1778 واعبروني ببنائة ارسومي
1779 طلال بين الطلول

1800 هكذا اعترف الحكمة بين معدنها
1801 صارخا أهلاً بالقاضي أهلاً بالأقول.
1802 وهذا يطغني المرب لا أنظف
1803 وهذا يخرج من صوة إلى صوة سيوة
1804 وصحيح أنني أؤمن من تحيط ولكني أسمى من آله

١٧

1758 وارى الأشياء دولاب وجان
1759 وارى المعام صيداً
1760

مذمت المائدة - الأجساد يقبل

1761 والمراعين رؤوس.

1762 جلس الله إلى مائدة الصييد، فرأى

1763 كان خبازاً، وصيب

1764 كان جندياً / آية

1765 يأكل الصييد، أم الصييد الآلهة؟

1766 طرقت تكذب، شيطان تجوز

1767 كيف لا يصمفك الأكي الجنون؟

1768 هكذا أتيت الأكل والأكل وارزخ إلى كل منة

1769 وعزائي أنني أوغل في حلمي، - أشتت، أومح

1770 وأعني شهوة الرقص، وأهلي

1771 فآك الزهرة خلخال الأباي، والجندي سيول

1772 وأقول الزهر في تيجانيه

1773 شرفات ...

١٦

200 أصطى لن ياتون من بعدني أن يفتحوا هذا
201 النفاة.

202 ليس جلدي كرخ أكلار، ولا
203 شغبي حطاب ذكري،-

204 سني رضى وأمرابي إلتاخ
205 [وهذا العصر عصري] بين قطين

206 الإلة البيت، والآلة صمياء، وعصري
207 أني أسكن حوض الرغبات

208 أن أشلاحي أزهاري، وأنني
209 ألفت الماء وياه النار - جمون الحياة.

210 كاتبها للوقت أسرار هواء:

211 هكذا يعرف
212 إبه الشليل، والحارج، والمخليف.

(بروت، ٤، حزيران - ٢٥ تشرين الأول ١٩٨٢)

١٩

185 هكذا أبتديء
186 حاضيا أرضي وأسرار هواها،-

187 جسد البحر لها حب له الشمس يدان
188 جسد مستودع الرعد وموساة الجنان
189 جسد وعقد أنا العباب فيه
190 وأنا الطالع من هذا الزمان

191 جسد / غطرا بضمه المطر العاشق وجه الأفران،

192 وليكن...

193 [أحضر العصر الذي يأتي وأهني]

194 جاعيا، مضية ريان، وأحطت بالادي، -
195 إضعدها فيها إلى أعلى ذراها
196 أفيطرا فيها إلى أعوارها

197 لن ترا حرقا ولا قيدا - كان الطير فخصم

198 وكان الأرض طفل، والأساطير نساء
199 حليم؟

١٨